

**P R Z E G L Ą D Z A C H O D N I O P O M O R S K I
R O C Z N I K X X X I I (L X I) R O K 2 0 1 7 Z E S Z Y T 3**

RYSZARD STOLTMANN

DGS Doradztwo Gospodarcze Ryszard Stoltmann

**AKTYWNOŚĆ SZCZECIŃSKIEGO ODDZIAŁU
ZRZESZENIA KASZUBSKO-POMORSKIEGO W SZCZECINIE
W LATACH 1994–2014 (SPRAWOZDANIE)**

Szczeciński Oddział Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego powstał w 1994 roku z inicjatywy grupy osób związanych z Uniwersytetem Szczecińskim pod przewodnictwem prof. Józefa Stanielewicza. Spotkanie założycielskie odbyło się w sali Uniwersytetu Szczecińskiego przy ul. Adama Mickiewicza 66. Pierwszym prezesem Oddziału został dr Ryszard Stoltmann. Oddział liczył 16 osób, spośród których rodowitych Kaszubów było zaledwie ośmiu.

Co było powodem założenia w Szczecinie Oddziału? Czym kierowali się inicjatorzy tego nowego przedsięwzięcia? Odpowiedzi na te pytania znajdziemy w pierwszym dokumencie programowym oddziału, czyli w kierunkowych celach działania:

1. Oddział realizować będzie cele Zrzeszenia zawarte w Statucie Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki dotyczącej całego Pomorza.
2. Działania na rzecz integracji całego Pomorza i przeciwdziałania wszelkim antagonizmom pomiędzy Pomorzem Zachodnim i Wschodnim.
3. Popularyzacja wiedzy historycznej o regionie Pomorza Zachodniego na tle historii całego Pomorza.
4. Popularyzacja historii, kultury, języka i tradycji kaszubskiej.
5. Popularyzacja wiedzy o walorach turystycznych i kulturowych współczesnych Kaszub.

6. Prezentacja środowiska naturalnego Pomorza i działania na rzecz zachowania jego walorów.
7. Udział w życiu społeczno-kulturalnym i politycznym województwa zachodniopomorskiego i Szczecina.
8. Współdziałanie z innymi, pokrewnymi stowarzyszeniami – Szczecińskim Towarzystwem Historycznym, wspieranie realizacji działań, wspólne organizowanie imprez kulturalnych i naukowych.
9. Podjęcie starań dotyczących publikacji zabytków piśmiennictwa słowiańskiego na Pomorzu Zachodnim oraz materiałów dydaktycznych dla szkół podstawowych i średnich dotyczących dziejów i kultury Pomorza.
10. Integracja szczecińskiego środowiska kaszubskiego.

Szczególne miejsce w tych kierunkowych celach zajmuje popularyzacja wiedzy o historii Szczecina i całego Pomorza Zachodniego, szczególnie tego okresu, w którym na tym terenie mieszkali Słowianie – Kaszubi.

Obecnie, tzn. w 2017 roku, oddział liczy ponad 60 członków. Skupia rodowitych Kaszubów oraz osoby, które czują się Pomorzanami, jak np. prof. Kazimierz Kozłowski, dr Jan Macholak, dr Marek Tałasiewicz i inni, którzy chcą działać na rzecz wymienionych celów. „Zrzeszeńcy” nie mają własnej siedziby, ale od początku działania miejscem spotkań jest Archiwum Państwowe w Szczecinie.

W styczniu 2013 roku utworzone zostało przy oddziale szczecińskim Koło w Stargardzie Szczecińskim, liczące ok. 20 osób.

Przedsięwzięcia, jakie podejmuje oddział są uwarunkowane ww. celami statutowymi Zrzeszenia oraz koniecznością uwzględnienia działań na rzecz lokalnego środowiska.

Oddział współuczestniczył w organizacji zakończenia w 1997 roku Kongresu Pomorskiego w Szczecinie. W następnych latach działalność skupiała się na organizowaniu spotkań o tematyce kaszubsko-pomorskiej. W 1995 roku staraniem oddziału wydano książkę (wyd. drugie) *W piastowskich grodach Pomorza Zachodniego* Stanisława Helsztyńskiego – pierwszego w powojennym Szczecinie kuratora oświaty (opracowana na nowo i opatrzona wstępem przez red. Marię Frankel). Staraniem oddziału przy współpracy z Archiwum Państwowym w Szczecinie wydano publikację Zygmunta Szulcki *Modlitwy kaszubskie* (2001). Od 2009 roku szczecińscy Kaszubi organizują co roku z powodzeniem „Dzień Kaszubski”, imprezę o charakterze otwartym, która wpisała się już na dobre w kalendarz przedsięwzięć kulturalnych miasta. Co roku organizowana jest pod innym hasłem, ale zawsze towarzyszy jej sesja naukowa i wystawa. Pierwszy

Dzień Kaszubski (2009) poświęcony był Lechowi Bądkowskiemu, drugi (2010) – historii i kulturze, trzeci (2011) – prof. Gerardowi Labudzie, a czwarty (2012) – ruchowi młodokaszubów. Piąty Dzień Kaszubski był poświęcony językowi kaszubskiemu i kulturze kaszubskiej.

Tradycją organizowanych Dni Kaszubskich jest msza św. z liturgią słowa w języku kaszubskim, konferencje naukowe i popularnonaukowe oraz wystawy prezentujące kulturę, historię Kaszubów oraz historię Pomorza ze szczególnym uwzględnieniem Pomorza Zachodniego. Oddział przy współpracy z Archiwum Państwowym w Szczecinie przygotował m.in. wystawę „Z kaszubsko-słowiańskich i polskich losów Pomorza Zachodniego”, która poza Szczecinem była prezentowana w Sejmie RP, a obecnie eksponowana jest w miastach Pomorza Gdańskiego.

Konferencje naukowe, popularnonaukowe organizowane lub współorganizowane przez oddział:

1. „Kaszubi pomorscy – tradycja i współczesność”, Zamek Książąt Pomorskich, 2009.
2. „Kaszubi zachodniopomorscy. Historia i kultura”, Zamek Książąt Pomorskich, 2010.
3. „Profesor Gerard Labuda (1916–2010) – wybitny historyk, przyjaciel Szczecina”, Zamek Książąt Pomorskich, 2011.
4. „Młodzi Kaszubi – tradycja i współczesność”, Zamek Książąt Pomorskich, 2012.
5. „Kaszuby – język, kultura i edukacja” – Ogólnopolska Sesja Naukowa, Wydział Filologiczny US, 2013.
6. Spotkanie z okazji 20-lecia Oddziału Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego w Szczecinie.

Wykaz publikacji wydanych przez Oddział lub przy udziale Oddziału:

1. *W piastowskich grodach Pomorza Zachodniego* – autor Stanisław Helsztyński (pierwszy kurator Szczecińskiego Okręgu Szkolnego), 1995, współwydawcy: Kuratorium Oświaty w Szczecinie i Archiwum Państwowe w Szczecinie.
2. *Najstarsze modlitwy Kaszubów (wybór)* – autor Zygmunt Szultka, Zeszyt 3 Biblioteki Szczecińskiego Informatora Archiwalnego, 2001, wydawca: Oficyna Wydawnicza Archiwum Państwowego w Szczecinie „Dokument”.

3. *Dzień Kaszubski w Szczecinie* – 2009, przy współudziale z Oficyną Wydawniczą Archiwum Państwowego w Szczecinie „Dokument”.
4. *II Dzień Kaszubski w Szczecinie* – 2010, przy współudziale z Oficyną Wydawniczą Archiwum Państwowego w Szczecinie „Dokument”.
5. *Z kaszubsko-słowiańskich i polskich losów Pomorza Zachodniego* – katalog do wystawy o tej samej nazwie, 2011, współwydawcy: Archiwum Państwowe w Szczecinie, Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie.
6. *Kaszubi w Szczecinie – III i IV Dzień Kaszubski* – 2011, przy współudziale z Oficyną Wydawniczą Archiwum Państwowego w Szczecinie „Dokument”.

Wystawy organizowane lub prezentowane przez Oddział:

1. *Życie, twórczość i działalność Lecha Bądkowskiego (1920–1984)* – Biblioteka Główna US, 2009.
2. *Dorobek wydawniczy Instytutu Kaszubskiego w Gdańsku* – Biblioteka Główna US, 2009.
3. *Powstanie i 50 lat działalności Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego* – Książnica Pomorska w Szczecinie, 2009.
4. *Kaszubi – kultura, język* – Książnica Pomorska w Szczecinie, 2010.
5. *Wystawa haftu kaszubskiego* – Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie, 2010.
6. *Z kaszubsko-słowiańskich i polskich losów Pomorza Zachodniego* – pierwsza prezentacja Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie, 2011, prezentacja w kwietniu 2012 r. w Sejmie RP oraz w wielu miastach Pomorza.
7. *Wystawa haftu kaszubskiego* – Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie, 2012.

W 2014 roku w ramach 20-lecia Oddziału wydano medal z serdecznymi podziękowaniami za udział i pomoc w działalności oddziału. Ważnym wkładem w utrzymanie pełnej historii będzie odsłonięcie obelisku przy Katedrze św. Jakuba z napisem: „Na tej ziemi od ok. VI wieku przez kilkaset lat mieszkali Kaszubi”. (w języku kaszubskim).

Będziemy kontynuować to wszystko, co robimy. Dzień Kaszubski w Szczecinie przekształcimy w Dni Kaszubskie na Pomorzu Zachodnim i będziemy starać się organizować co roku imprezy w Szczecinie, Stargardzie i Koszalinie i może w innych miastach. Jak już wcześniej sygnalizowałem, podejmiemy działania dla powstania w Szczecinie Domu Kaszubsko-Pomorskiego – miejsca, w którym

z większą intensywnością prowadzona będzie działalność na rzecz popularyzacji wiedzy o historii i kulturze dawnych mieszkańców Kaszubów. Ponadto można by prowadzić działalność podobną do istniejącego w Gdańsku – Nadbałtyckiego Centrum Kultury (lub w ramach tego Centrum), jak również wiele innych działań, w tym promujących region Kaszub. Dyskutujemy nad tym. Musimy też wrócić do początku działalności i na podstawie zdobytych doświadczeń doprowadzić do powstania materiałów dydaktycznych dla szkół o historii regionu i kulturze ich mieszkańców.

Ważnym partnerem naszego Oddziału, często inspiratorem podejmowanych działań popularyzujących naukę, jest Instytut Kaszubski. Doceniamy współpracę ze wspomnianym już Archiwum Państwowym w Szczecinie, Zamkiem Książąt Pomorskich i Książnicą Pomorską, a także Biblioteką Główną Uniwersytetu Szczecińskiego.